

PRILOG 12: **KLINIČKI** **POSTUPCI** **U SLUČAJEVIMA** **SILOVANJA:** **STANDARDNA** **OPERATIVNA** **PROCEDURA**

Autori:

Dr. mr. sc. med. Tatjana Barišić

Prof. dr. sc. Vjekoslav Mandić

Prim. dr. Vesna Hadžiosmanović

Dr. sc. Rijad Konjhodžić

Prim. dr. Goran Čerkez

Marinka Milinković, dipl. med. sestra

Irhan Džambić, dipl. kriminalist

Adisa Mehić, dipl. iur, i mag. krim.

Lektor:

Ferida Duraković

Recenzent:

Izv. prof. dr. sc. Miro Klarić, neuropsihijatar

Mjesto izdavanja:

Sarajevo, 2020.

Izdavač:

Federalno ministarstvo zdravstva

Tiraž:

200 primjeraka

Izradu vodiča Klinički postupci u slučajevima silovanja je podržao Populacijski fond Ujedinjenih nacija Bosne i Hercegovine (UNFPA). Administrativnu i logističku podršku izradi vodiča je pružilo Partnerstvo za javno zdravlje.

PRILOG 12:
KLINIČKI
POSTUPCI
U SLUČAJEVIMA
SILOVANJA:
STANDARDNA
OPERATIVNA
PROCEDURA

OPĆA IZJAVA O POLITICI

U cilju osiguranja jedinstvenog standarda u slučajevima prepoznavanja i postupanja sa žrtvama silovanja, zaštite prava osoba koje su preživjele silovanje i pružatelja usluga, sigurnosti žrtava i pružatelja usluga, kao i pružanje pouzdanih i kvalitetnih usluga, u zdravstvenoj ustanovi provode se sve potrebne stručne i zakonske radnje, u skladu s načelima dobre kliničke prakse, sa preporukama međunarodnih rezolucija i konvencija, preporukama i smjernicama međunarodnih stručnih tijela u zdravstvu, kao i sa svim zakonskim propisima vezanim za ovu oblast koji su na snazi u Bosni i Hercegovini i Federaciji Bosne i Hercegovine.

PODRUČJE PRIMJENE

Klinika za ginekologiju i akušerstvo Zdravstvene ustanove

DISTRIBUCIJA I NADZOR

- Šef Klinike za ginekologiju i akušerstvo dužan je osigurati da se sa ovom procedurom upoznaju svi zaposlenici Klinike.
- Ova procedura mora biti postavljena na mjestu dostupnom svim zaposlenicima organizacijske jedinice (klinike).
- Kontrolu pravilnosti primjene ove procedure vrši šef Klinike.
- Poštivanje pravilnosti primjene ove procedure prati Stručni kolegij Zdravstvene ustanove

REVIZIJA

Revizija ove procedure vrši se svake tri godine, a po potrebi i ranije.

PROCEDURA

1. PROCEDURA PREPOZNAVANJA SILOVANJA

1.1. PRIPREMA ZA PREGLED

U slučaju sumnje na seksualno nasilje specijalista ginekologije na Klinici za ginekologiju i akušerstvo popunjava skrining listu za potencijalnu žrtvu i ulaže je u medicinski karton žrtve.

Napomena:

Žrtva silovanja doživjela je traumu i može biti uznemirena ili depresivna. Te osobe obično osjećaju strah, krivicu, sram ili bijes, ili kombinaciju tih osjećanja. Zdravstveni radnik mora pripremiti osobu koja je preživjela silovanje za pregled i mora dobiti informirani pristanak za pregled te ga provesti na suosjećajan, sistematičan i potpun način.¹

Kako biste pripremili pacijenticu za pregled:

- Predstavite se.
- Osigurajte da **obučena (educirana) osoba za podršku ili zdravstveni radnik istog spola prate pacijenticu tokom pregleda.**
- Objasnite šta će se dešavati tokom svih faza pregleda, zašto je to važno, šta će vam ti koraci reći, te kako će oni utjecati na zdravstvenu zaštitu i njegu koju ćete pružiti pacijentici.
- Uvjerite pacijenticu da ona kontrolira ritam, trajanje i sve komponente pregleda.
- Uvjerite pacijenticu da će dobiveni nalazi biti čuvani kao povjerljivi.
- Provjerite da li pacijentica ima nekih pitanja.
- Pitajte pacijenticu da li želi da neko bude prisutan kao podrška. Pokušajte je to pitati kada niko drugi nije tu.
- Prođite kroz obrazac saglasnosti s pacijenticom. Osigurajte da ona razumije cjelokupan sadržaj i objasnite da može odbiti bilo koji aspekt

¹ Više o stanjima i ponašanjima koja mogu ukazivati na oblike rodno zasnovanog nasilja, te o pružanju psihosocijalnih usluga, načinu vođenja komunikacije sa žrtvama u prvom kontaktu stručnjaka i žrve vidjeti u Priručniku *Pružanje psihosocijalnih usluga žrtvama rodno zasnovanog nasilja u Federaciji Bosne i Hercegovine*, Federalno ministarstvo zdravstva, Federalno ministarstvo rada i socijalne politike i UNFPA, Sarajevo, 2017. god.

pregleda koji ne želi. Kada ste sigurni da je pacijentica u potpunosti razumjela obrazac, zamolite da ga potpiše. Ako pacijentica ne može pisati, uzmite otisak prsta uz potpis svjedoka.

- Ograničite broj ljudi u prostoriji tokom pregleda samo na neophodni minimum.
- Uradite pregled što je prije moguće.
- Nemojte prisiljavati niti vršiti pritisak na pacijenticu da radi išta protiv svoje volje. Objasnite da može odbiti bilo koji korak pregleda u svakom trenutku.
- Objasnite u kojim slučajevima ste dužni da kao zdravstveni radnik medicinsku dokumentaciju predočite tužiteljstvu ili sudu, odnosno da kopije medicinske dokumentacije predate ovim organima.² Ukoliko je počinitelj akta silovanja, odnosno silovatelj znao da je HIV pozitivan, a nije na antiretroviralnosj terapiji, što znači da ima mjerljivu viremiju – to znači da je svjesno izvršio bludnu radnju; u tom slučaju zdravstveni radnik ima puno pravo prijaviti silovatelja nadležnim organima. Ukoliko silovatelj nije nikad testiran na HIV, ne zna svoj HIV status, a nakon silovanja bude testiran i tek tada sazna da je pozitivan na HIV, onda se, uz njegov pristanak, činjenica o njegovom pozitivnom statusu može saopćiti drugima, kao i organima pravosuđa.

Osnovne komponente zdravstvene zaštite nakon silovanja su:

- dokumentiranje povreda;
- prikupljanje forenzičkih dokaza;
- tretman povreda;
- procjena rizika od seksualno prenosivih infekcija, uključujući HIV i preventivnu zaštitu;

² U skladu sa članom 63. stav (5) Zakona o evidencijama u oblasti zdravstva (Službene novine Federacije BiH broj 37/12) propisano je sljedeće: „Dužnosti čuvanja tajnosti podataka nadležni zdravstveni radnici i zdravstveni saradnici mogu biti oslobođeni samo na osnovi pisanog ili drugog jasno i nedvosmisleno izrečenog pristanka pacijenta ili na zahtjev tužiteljstva, odnosno suda u sudskom postupku u skladu sa Zakonom o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine, Zakonom o parničnom postupku i Zakonom o pravima, obavezama i odgovornostima pacijenata“. Osim toga, važno je napomenuti da je istim članom u stavu (1) definirano da podatke sadržane u medicinskoj dokumentaciji mogu koristiti i pojedinci na koje se ti podaci odnose radi ostvarivanja svojih prava u skladu sa posebnim zakonima.

- Procjena rizika od trudnoće i prevencija,
- Psihološka podrška, savjetovanje i njega, kao i sve druge potrebne odgovarajuće zdravstvene usluge.³

2. UZIMANJE MEDICINSKE ANAMNEZE

Opće smjernice

- Ako se razgovor provodi u sobi za tretman, prekrijte medicinske instrumente dok vam ne zatrebaju.
- Prije uzimanja anamneze pregledajte sve dokumente koje pacijentica donese u zdravstvenu ustanovu.
- Govorite mirnim tonom i održavajte kontakt očima.
- **Pustite pacijenticu da ispriča svoju priču na način koji želi.**
- Ispitivanje treba provesti nježno, dinamikom koja odgovara pacijentici. Izbjegavajte pitanja koja sugeriraju krivicu, kao npr. *“Šta ste radili tamo sami?”*
- Odvojite dovoljno vremena da prikupite sve potrebne informacije, bez žurbe.
- Ne postavljajte pitanja koja su već postavljali i dokumentirali drugi profesionalci uključeni u dati slučaj.
- Izbjegavajte skretanje pažnje i prekide tokom uzimanja anamneze.
- Pri svakom koraku objasnite što ćete uraditi.
- Osnovni elementi relevantne anamneze opisani su u nastavku.

Opće informacije

- Ime i prezime, adresa, spol, datum rođenja (ili starost u godinama).
- Datum i vrijeme pregleda i imena i funkcije uposlenih ili pratitelja (osobe koja je prisustvovala na zahtjev pacijentice) prisutnih tokom razgovora i pregleda.

³ *Klinički menadžment u tretmanu osoba koje su preživjele silovanje - Razvijanje protokola za upotrebu u radu sa izbjeglicama i interno raseljenim osobama - revidirano izdanje*, Svjetska zdravstvena organizacija/Visoki komesarijat Ujedinjenih nacija za izbjeglice, Italija, 2004, str. 1.

Opis incidenta

- Zamolite pacijenticu da opiše šta se dogodilo. Dopustite da govori brzinom koja njoj odgovara. Nemojte je prekidati i ispitivati o detaljima; dodatna pitanja postavite nakon što završi s pričom. Objasnite pacijentici da ne mora govoriti o onome o čemu joj nije ugodno pričati.
- Osoba koja je preživjela silovanje možda će preskočiti ili izbjeći da opiše detalje napada koji su posebno bolni ili traumatični, ali je važno da zdravstveni radnik dobije tačnu sliku onog što se desilo kako bi se utvrdile povrede i rizik od trudnoće, STI ili HIV-a. Objasnite to pacijentici i uvjerite je da će sve informacije ostati povjerljive.

Anamneza

- Ako se incident desio nedavno, utvrdite da li se osoba okupala, da li je vršila malu ili veliku nuždu, povratila, radila vaginalno ispiranje ili promijenila odjeću nakon incidenta. Ovo može utjecati na to koji forenzički dokazi mogu biti prikupljeni.
- Informacije o postojećim zdravstvenim problemima, alergijama, korištenim lijekovima, vakcinacijama i HIV statusu pomoći će vam da utvrdite najadekvatniji tretman, potrebno savjetovanje i naknadnu zdravstvenu njegu.
- Uradite procjenu moguće trudnoće: pitajte o upotrebi kontracepcije i datumu posljednjeg menstrualnog ciklusa.

Pružatelj zdravstvene zaštite nije odgovoran da utvrdi je li osoba silovana ili ne. To je pravna odrednica. Odgovornost pružatelja zdravstvene zaštite je da osigura odgovarajuću njegu, da evidentira pojedinosti vezano za medicinsku anamnezu, fizički pregled i druge relevantne informacije, te da, uz saglasnost osobe koja je preživjela silovanje, prikupi forenzičke dokaze koji mogu biti potrebni u istrazi koja će uslijediti.

3. PRIKUPLJANJE FORENZIČKIH DOKAZA

Glavna svrha pregleda žrtve silovanja je utvrditi koju vrstu medicinske njege treba pružiti. Forenzički dokazi mogu se prikupljati i kako bi se pomoglo osobi u podizanju tužbe tamo gdje je to moguće. Pacijentica može odlučiti da se dokazi ne prikupljaju. Poštujte njen izbor.

Prikupljanje minimuma forenzičkih dokaza

Dokaze treba prikupljati i davati na raspolaganje nadležnim tijelima uz pristanak osobe koja je preživjela silovanje.

- Tokom liječničkog pregleda treba pažljivo voditi pisanu evidenciju o svim nalazima koji mogu potkrijepiti priču žrtve, uključujući stanje njene odjeće. Medicinski grafikon dio je medicinskog zapisa i može se podnijeti kao dokaz (uz saglasnost žrtve) ukoliko slučaj dođe do suda.
- Sačuvajte uzorke oštećene odjeće (ukoliko pacijentici možete dati zamjensku odjeću) i stranih tijela prisutnih na odjeći ili tijelu, što može potkrijepiti priču o aktu silovanja.
- Ako je dostupan mikroskop, obučeni zdravstveni radnik ili laborant može pregledati vaginalne briseve radi provjere prisustva sjemene tekućine, kao dokaz da je došlo do penetracije.

Minimalni pregled

Liječnički pregled treba obaviti samo uz pristanak žrtve.

Pregled bi trebao biti suosjećajan, povjerljiv i potpun.

Minimalni tretman

Osigurajte suosjećajan i povjerljiv tretman kako slijedi:

- Liječenje i upućivanje u slučaju komplikacija koje predstavljaju prijetnju po život.
- Liječenje ili preventivno liječenje spolno prenosivih infekcija.
- Hitna kontracepcija.

- Zbrinjavanje rana.
- Suportivno savjetovanje; upućivanje na socijalnu podršku i usluge psihosocijalnog savjetovanja.
- U slučajevima kada osoba koja vodi intervju procijeni da treba, pacijentica sa može uputiti i u druge relevantne institucije/organizacije koje čine mrežu za pružanje podrške žrtvama seksualnog nasilja, poštujući pri tome nadležnosti tih institucija/organizacija.
- Preporuka je da se pacijentica prije slanja u nadležnu policijsku upravu ili tužiteljstvo prvo uputi u nadležni centar za mentalno zdravlje u zajednici kako bi se psihički pripremila za proces svjedočenja. U slučaju da dom zdravlja nema centar za mentalno zdravlje, predlažemo da se kontaktira psiholog nadležnog centra za socijalni rad ili pak najbliži centar za mentalno zdravlje druge općine/doma zdravlja. U centar za mentalno zdravlje u zajednici nadležnog doma zdravlja osoba koja je preživjela silovanje šalje se s ciljem osiguravanja psihološke podrške, a u slučaju potrebe psihološku podršku valja osigurati i za članove porodice. U slučaju potrebe za dodatnim specijalističkim pregledima, osoba se upućuje nadležnim ordinarijusima.

U radu sa žrtvama obavezno koristite obrasce date u Prilogu 1 i 2, koji čine sastavni dio Standardne operativne procedure!

PRILOZI UZ STANDARDNU OPERATIVNU PROCEDURU

Prilog 1.

/1. stranica/

Primjer obrasca za pristanak

Naziv ustanove

Napomena za zdravstvenog radnika/cu:

Nakon pružanja relevantnih informacija pacijentu/ici kao što je objašnjeno na prethodnoj stranici, pročitajte mu/joj cijeli obrazac (ili njegovom/njenom roditelju/staratelju), uz objašnjenje da on/ona može odbiti bilo koju (ili ni jednu) navedenu stavku. Pribavite potpis ili otisak palca s potpisom svjedoka.

Ja,, (štampanim slovima unijeti ime osobe koje je preživjela silovanje) ovlašćujem gornju zdravstvenu ustanovu da izvrši sljedeće (kvačicom označite odgovarajuće rubrike):

	Da	Ne
Provođenje liječničkog pregleda	☐	☐
Provođenje pregleda zdjelice	☐	☐
Prikupljanje dokaza kao što su uzorci tjelesnih tekućina, prikupljanje uzoraka odjeće, kose, strugotina ili slomljenih noktiju, uzoraka krvi i fotografija	☐	☐
Dostavljanje dokaza i medicinskih podataka policiji i/ili sudovima u vezi s mojim slučajem; ove informacije bit će ograničene na rezultate ovog pregleda i na svaku relevantnu naknadnu kontrolnu njegu.	☐	☐

Razumijem da mogu odbiti bilo koji aspekt pregleda kojem se ne želim podvrgnuti.

Potpis:

Datum:

Svjedok:

Napomene za popunjavanje Obrasca za pristanak žrtve na pregled

Saglasnost za pregled centralno je pitanje u medicinsko-pravnoj praksi. Saglasnost se često naziva i **informirani pristanak** jer se očekuje da će pacijent/ica (ili njegov/njen roditelj ili staratelj) dobiti informacije o svim relevantnim pitanjima kako bi se pacijentu/ici pomoglo da donese informiranu odluku o tome šta je najbolje za nju/njega u tom trenutku.

Važno je osigurati da pacijent/ica razumije da njen/njegov pristanak ili nepristanak na bilo koji aspekt pregleda neće utjecati na njegov/njen pristup liječenju i njezi.

Pružatelj zdravstvene zaštite mora dati informacije na jeziku koji je pacijentu/ici lako razumljiv, kao i njegovom/njenom roditelju/staratelju, a sve s ciljem da pacijent/ica sasvim razumije sljedeće:

- Šta podrazumijeva proces uzimanja anamneze.
- Vrstu pitanja koja će biti postavljena i razlog zbog kojeg će pitanja biti postavljena.
- Šta podrazumijeva fizički pregled.
- Šta podrazumijeva pregled zdjelice.
- Da će se fizički pregled, uključujući pregled zdjelice, provesti u privatnosti i na dostojan način.
- Da će u jednom dijelu fizičkog pregleda pacijent/ica leći na krevet za pregled.
- Da će zdravstveni radnik morati dotaknuti pacijenta/icu u cilju provođenja fizičkog pregleda i pregleda zdjelice.
- Da će ginekološko-analni pregled zahtijevati od pacijenta/ice da leži u položaju u kojem se njene/njegove genitalije mogu adekvatno vidjeti pod odgovarajućim svjetlom.
- Da će uzimanje uzoraka (gdje je to potrebno) podrazumijevati dodirivanje tijela i tjelesnih otvora s brisom i prikupljanje tjelesnih materijala kao što su vlasi kose, stidne dlake, genitalni sekret, krv, urin i slina. Da će se možda uzeti i odjeća pacijenta/ice, kao i to da on/ona možda neće imati dostupne sve rezultate forenzičke analize i da će mu/joj biti objašnjeno zbog čega.
- Da pacijent/ica može odbiti svaki vid pregleda kojem se ne želi podvrgnuti.
- Da će se od njega/nje tražiti da potpiše obrazac kojim se potvrđuje da su mu/joj pružene informacije i dokumenti i za koje procedure je dao/dala pristanak.

Prilog 2.

Obrazac za medicinsku anamnezu i pregled

POVJERLJIVO

ŠIFRA:

Obrazac za medicinsku anamnezu i pregled – Seksualno nasilje

1. OPĆE INFORMACIJE

Ime		Prezime	
Adresa			
Spol	Datum rođenja	Starosna dob	
Datum/vrijeme pregleda		/	U prisustvu

Ako je u pitanju dijete, navesti ime škole, imena roditelja ili staratelja

Datum incidenta:		Vrijeme incidenta:		
Opis incidenta (riječima pacijenta/ice)				
Fizičko nasilje:	Da	Ne	Opisati vrstu i lokaciju na tijelu	
Vrsta (premlaćivanje, ugriz, čupanje kose itd.)				
Da li je žrtva bila vezana				
Da li je korišteno oružje				
Da li su korišteni narkotici/alkohol				
Penetracija	Da	Ne	Nije sigurno	Opis (oralna, vaginalna, analna, vrsta objekta)
Penis				
Prst				
Drugo (opisati)				
	Da	Ne	Nije sigurno	Lokacija (oralno, vaginalno, analno, drugo)
Ejakulacija				
Korišten kondom				

2. INCIDENT

Ako je pacijent/ica dijete, također pitajte:

Je li se ovo dešavalo i ranije? Kada se desilo prvi put? Koliko dugo se već događa? Ko je to uradio? Da li ta osoba još uvijek predstavlja prijetnju? Također pitajte ima li žrtva krvarenje iz vagine ili rektuma, bol pri hodanju, bol pri mokrenju ili vršenju velike nužde, sekret ili drugi znak ili simptom.

3. MEDICINSKA ANAMNEZA

Nakon incidenta, je li pacijent/ica	Da	Ne		Da	Ne
Povratio/la?			Isprao/la usta?		
Urinirao/la?			Presvukao/la se?		
Imao/la veliku nuždu?			Oprao/la se ili okupao/la		
Oprao/la zube?			Koristila tampon ili uložak		
Upotreba kontracepcije					
Tablete		IUD		Sterilizacija	
Injekcije		Kondom* (obavezno pitati i žene i muškarce)		Drugo	
Podaci o menstruaciji/trudnoći (za žene)					
Posljednji menstrualni ciklus		Menstruacija u vrijeme incidenta		Da	Ne
Dokaz trudnoće Da Ne		Starost trudnoće ____ sedmica			
Ginekološka povijest					
Povijest seksualnih odnosa s pristankom (samo ako su uzeti uzorci za DNK analizu)					
Posljednji seksualni odnos sa pristankom unutar sedam dana prije napada		Datum:		Ime i prezime osobe:	
Postojeći zdravstveni problemi					
<i>Povijest i vrsta nasilja (koje je žrtva ranije preživjela)</i>					
<i>Alergije</i>					
<i>Lijekovi koje trenutno uzima</i>					
Status vakcinacija	Vakciniran/a	Nije vakciniran/a	Nepoznato	Komentari	
Tetanus					
Hepatitis B					
HIV/AIDS status	Poznat			Nepoznat	

4. MEDICINSKI PREGLED

Izgled (odjeća, kosa, očigledan fizički ili mentalni invaliditet)		
Mentalno stanje (prijbran/a, plače, anksiozan/a, kooperativa/na, depresivan/a, drugo)		
Težina:	Visina:	Pubertetska faza (prepubertet, pubertet, odrasla osoba)
Puls:	Krvni pritisak:	Respiratorni ritam: Temperatura:
Fizički nalazi Opišite sistematično i nacrtajte na priloženim piktogramima tijela tačnu lokaciju svih povreda, modrica, petehija, obilježja itd. Navedite tip, veličinu, boju, oblik i druge karakteristike. Zabilježite deskriptivan opis, bez interpretacije nalaza.		
<i>Glava i lice</i>		<i>Usta i nos</i>
<i>Oči i uši</i>		<i>Vrat</i>
<i>Grudi</i>		<i>Leđa</i>
<i>Abdomen</i>		<i>Stražnjica</i>
<i>Ruke i šake</i>		<i>Noge i stopala</i>

5. GENITALNI I ANALNI PREGLED

<i>Vulva/skrotum</i>	<i>Rodnica i himen</i>	<i>Anus</i>
<i>Vagina/penis</i>	<i>Cerviks</i>	<i>Bimanualni/rektovaginalni pregled</i>
<i>Pozicija pacijenta/ice</i> <i>(ležeća na leđima, ležeća na prsima, lateralna, u majčinom krilu)</i>		
Za genitalni pregled:	Za analni pregled:	

6. IZVRŠENI PREGLEDI

Tip i lokacija	Pregledano/ poslano u laboratorij	Rezultat

7. UZETI DOKAZI

Tip i lokacija	Poslano u / pohranjeno	Dokaz uzeo/la, datum

8. PROPISANI TRETMAN

Tretman	Da	Ne	Vrsta i komentar
Prevenција/tretman STI			
Hitna kontracepcija			
Zbrinjavanje rane			
Tetanus profilaksa			
Hepatitis B vakcina i hepatitis B specifični imunoglobulin (HBIG)			
Postekspozicijska profilaksa za HIV			
Drugo			

9. SAVJETOVANJE, UPUĆIVANJE, DODATNA NJEGA

Opći psihološki status	
Pacijent/ica namjerava prijaviti slučaj policiji ILI je već prijavio/la	Da Ne
Pacijent/ica ima sigurno mjesto gdje može otići Da Ne	Pacijent/ica ima pratnju Da Ne
Pruženo savjetovanje:	
Referal:	
<i>Pacijent/ica upućen/a iz sljedeće institucija/ organizacija:</i>	<i>Pacijent/ica upućen/a na ostvarivanje svojih prava u:</i>
<i>Policija Organ starateljstva/centar za socijalni rad Sigurna ženska kuća/SOS telefon Drugo (navesti)</i>	<i>Policiju Organ starateljstva/centar za socijalni rad Sigurnu žensku kuću Drugu zdravstvenu ustanovu/službu (navesti) Drugo (navesti)</i>
Potrebna dodatna njega:	
Datum sljedeće posjete:	

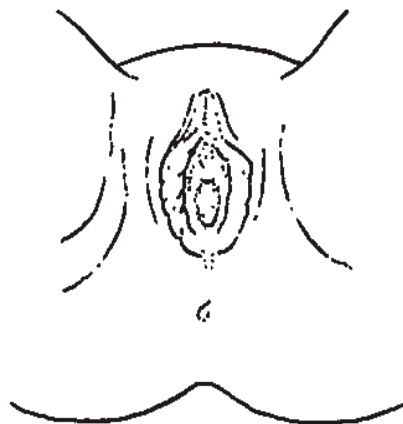
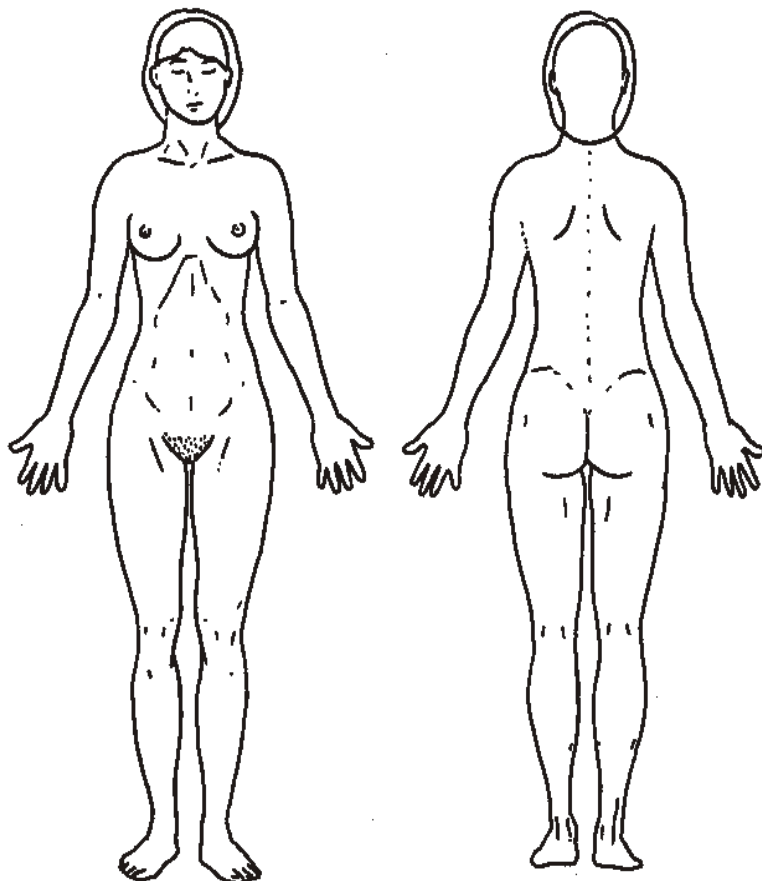
Ime zdravstvenog radnika/ce koji/koja provodi pregled/razgovor:

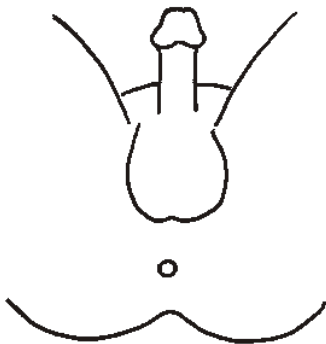
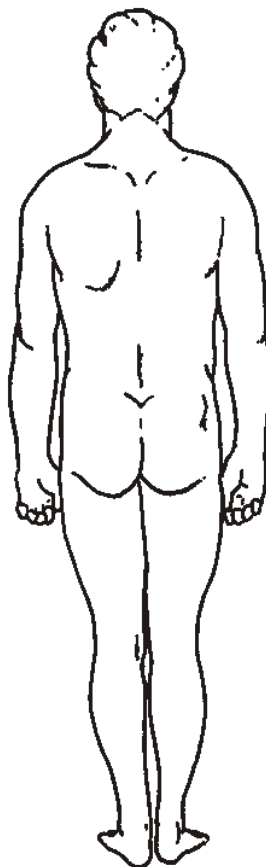
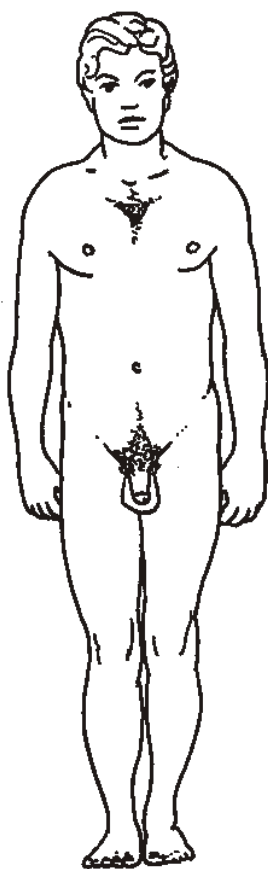
Funkcija: _____

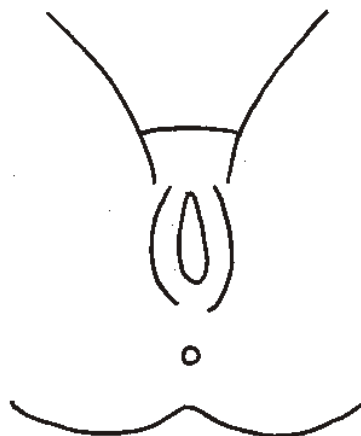
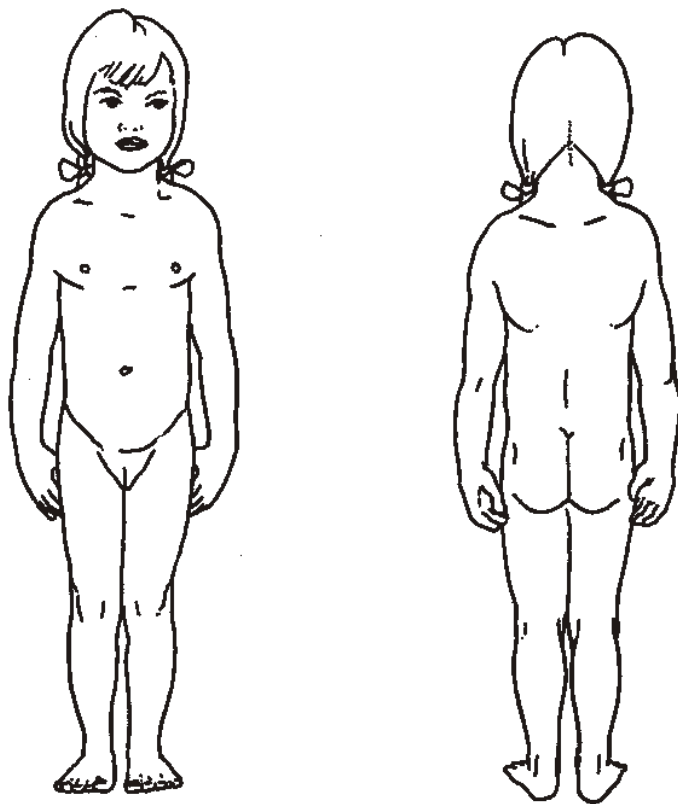
Potpis: _____

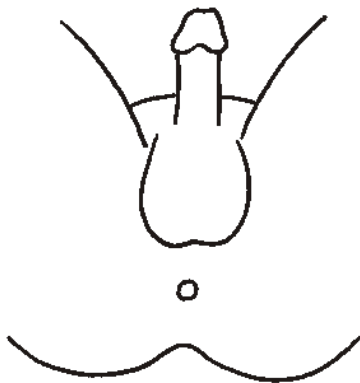
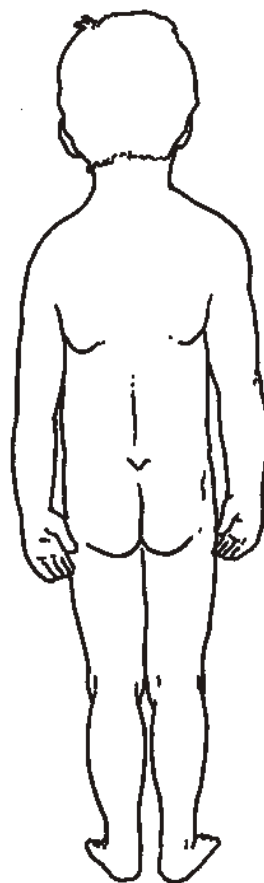
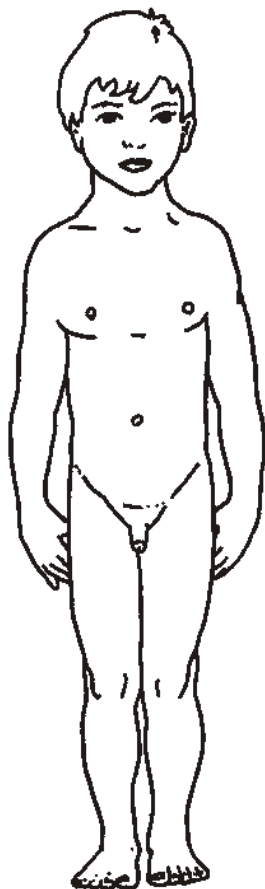
Datum: _____

Piktogrami

Prilog 3.

KONTROLNA LISTA KLINIČKOG POSTUPANJA SA ŽRTVAMA SILOVANJA

Kontrolna lista kliničkog postupanja u prepoznavanju i postupanju sa žrtvama silovanja ima za cilj da ukaže na **minimalni nivo zdravstvene zaštite i njege koji treba osigurati osobama koje su preživjele silovanje.**

1	Protokol	Dostupno?
	Pisani medicinski protokol na jeziku pružatelja usluge*	
2	Osoblje	Dostupno?
	Osposobljeni (lokalni) zdravstveni radnici (dežurni 24 sata na dan)	
	Zdravstveni radnik – žena ili pratitelj koji govori istim jezikom kao i žrtva, u prostoriji tokom pregleda	
3	Namještaj/ambijent	Dostupno?
	Soba (privatna, mirna, pristupačna, s pristupom toaletu ili nužniku)	
	Stol za pregled	
	Svjetlo, po mogućnosti fiksno (baterijska lampa bi mogla uplašiti djecu)	
	Pristup autoklavu za sterilizaciju opreme	
4	Potrepštine	Dostupno?
	Komplet za korištenje nakon silovanja za prikupljanje forenzičkih dokaza, uključujući:	
	Spekule	
	Set zamjenske odjeće	
	Mjerne trake za mjerenje veličine modrica, laceracija itd.	
	Potrošni materijal za univerzalne mjere predostrožnosti	
	Oprema za oživljavanje kod anafilaktičkih reakcija	
	Sterilni medicinski instrumenti (set) za tretiranje razderotina i materijal za šivanje	
	Igle, šprice	
	Haljina, tkanina ili prekrivač za pokrivanje žrtve tokom pregleda	
	Sanitarni pribor (jastučići ili gaze)	
5	Lijekovi	Dostupno?
	Za liječenje spolno prenosivih infekcija prema protokolima zemlje	
	Tablete za hitnu kontracepciju i/ili intrauterini uložak (IUD)	
	Za ublažavanje boli (npr. paracetamol)	
	Lokalni anestetik za šivanje	
	Antibiotici za njegu rane	
6	Administrativni materijali	Dostupno?
	Medicinski grafikon s piktogramima	
	Obrasci za informirani pristanak	
	Informativni leci za pomoć nakon silovanja (za žrtve)	
	Siguran, zaključan prostor za arhiviranje i za čuvanje povjerljivih zapisa	

Zahvaljujemo Populacijskom fondu Ujedinjenih nacija (UNFPA) u Bosni i Hercegovini, koji je prepoznao potrebu za izradom vodiča „Klinički postupci u slučajevima silovanja“.

Autori

